

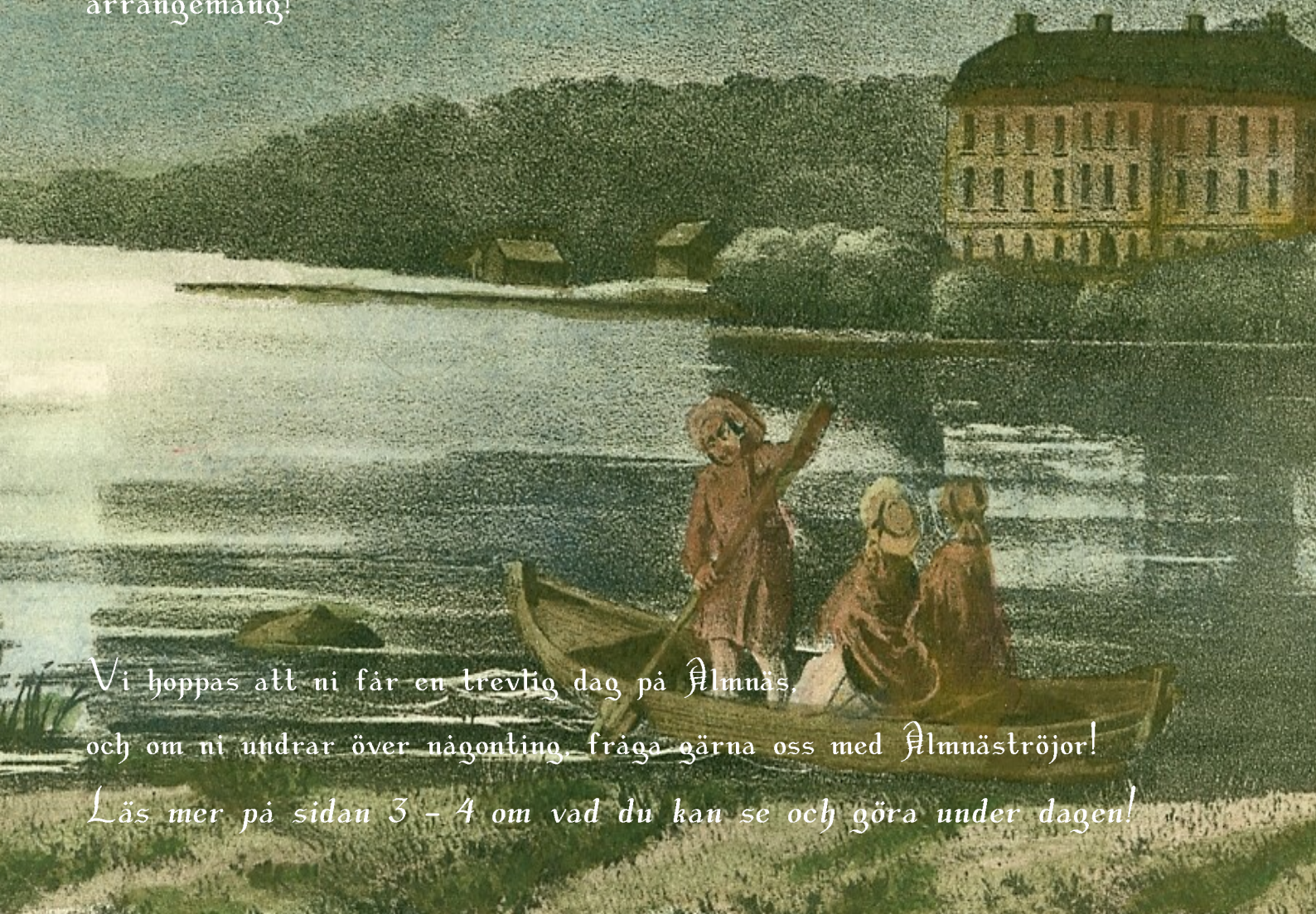
Välkommen till Öppen Gård på Almnäs 2017!

Den 14 augusti år 1225, på dagen för 792 år sedan, satte abboten Sune och hans kamrer Gottfrid segel och styrde från Alvastra kloster över mot Vätterns västra strand. Där möttes de av häradshövdingen och lagmännen i Västergötland och tillsammans stakade de ut gränserna för en del av det som kom att bli Almnäs. Nästa morgon, på Marie Himmelsfärdsdag, hölls ting vid Norra Fägelås kyrka och gränserna fastställdes. Välkommen till vårt födelsedagskalas!

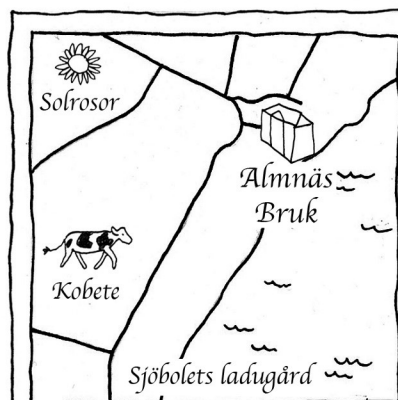
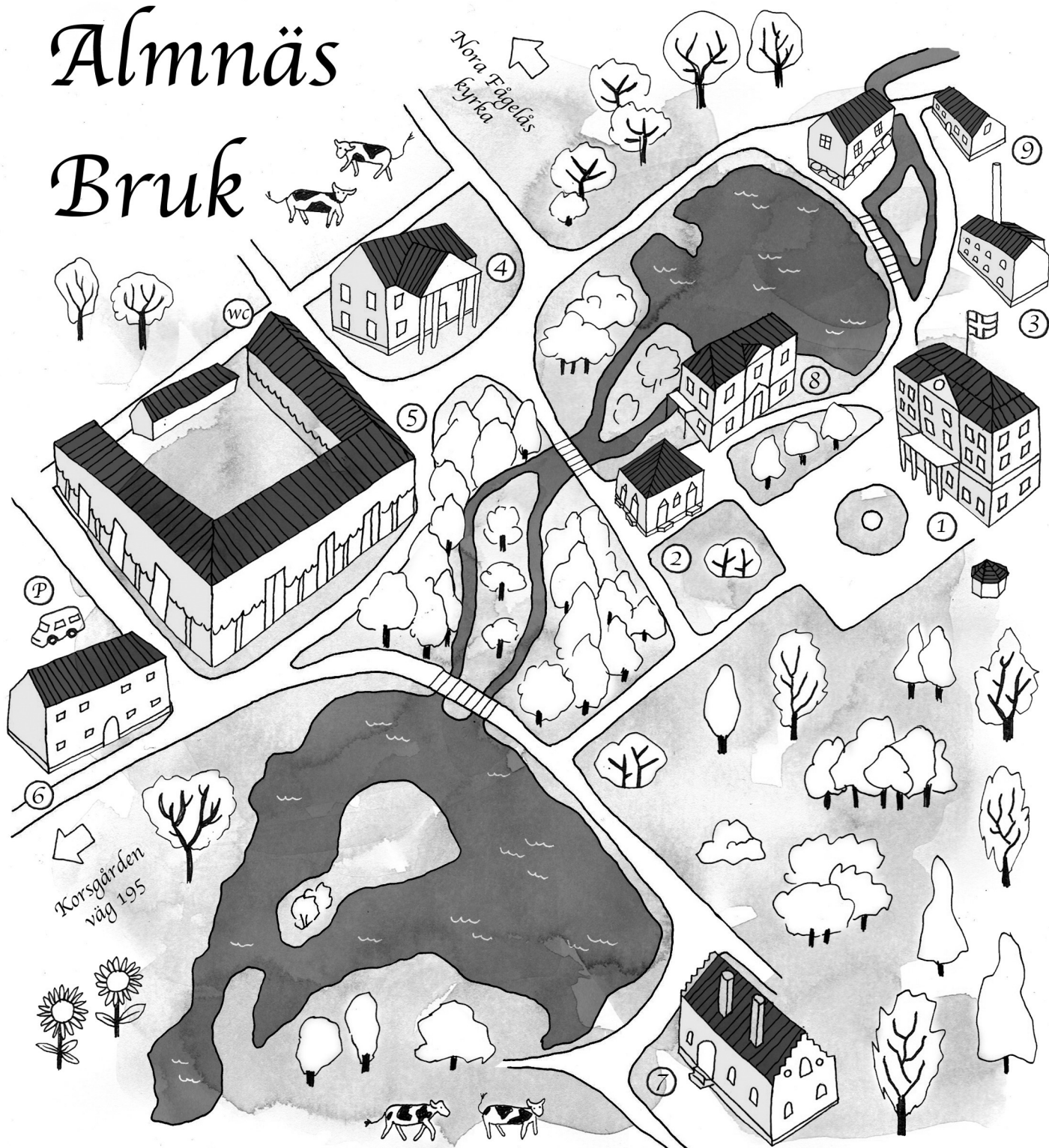
Det du nu håller i din hand är dagens program och en liten guide till Almnäs olika verksamheter. Följ skyltarna till parkeringen och våra olika arrangemang!

Vi hoppas att ni får en trevlig dag på Almnäs.
och om ni undrar över någonting, fråga gärna oss med Almnäströjor!

Läs mer på sidan 3 - 4 om vad du kan se och göra under dagen!

Almnäs Bruk

① Stora huset - samlingsplats för kulturvandring	⑤ Ostlager / ostförsäljning
② Handelsbod	⑥ Salpeterladan
③ Ysteriet	⑦ Grevestall Vagnutställning
④ Gula magasinet	⑧ Kontor
	⑨ Slakthuset

Att se och göra på Almnäs den 14 augusti

Boken om Almnäs– En gårds historia från 1225 till 2017

Efter ett omfattande arbete med att gå igenom gamla dokument ur vårt eget arkiv, kartor och offentliga källor finns en ny och omarbetad version av gårdens historia nu klar. Gamla sanningar har ställts på huvudet och nya har kommit till! Boken kommer att finnas för försäljning i Handelsboden för den intresserade.

Grevestall

I år kommer **Vagnhistoriska Sällskapet** att arrangera **Traditionell körning och Precisionskörning med häst & vagn med utgångspunkt vid Grevestall**. I Grevestall kan man även besöka vagnsutställningen och se på bildspel med bilder från gamla och nya tider i jordbruket på Almnäs.

12.00 resp. 13.30

Sjöbolets ladugård

Besök Sjöbolets ladugård och se på mjölkningen och kalvar och lyssna när personalen berättar om hur man driver en ekologisk mjölkgård. Till Sjöbolet åker man med traktor och vagn som startar varje hel och halv timma från Gula Magasinet. Där kan du också lära mer om tegelbrukets historia och se exempel på vad som tillverkades där. **Mjölkning 0500 –09.30 Betessläpp 09.30 Korna hämtas 16.00 Kvällsmjölkningen börjar 16.30.**

Handelsboden

Kom till Handelsboden och handla mjöl och andra godsaker. Här finns också Fair Trade-varor från världens alla hörn genom North & South. Du kan också smaka på pannkakor gräddade på vårt eget Pannkaksmjöl.

Almnäs ostlager

Vid Almnäs ostlager kan du provsmaka våra ostar och köpa med dig en bit hem samtidigt som du har möjlighet att höra mer om ostarna från Kerstin & Tommy & Co. Kerstin kommer också att ysta några gånger under dagen för att visa hur det går till.

Att se och göra på Almnäs den 14 augusti

Gula Magasinet

Jaktlaget bjuder på fika i Gula magasinet. Där finns också olika aktiviteter såsom luftgevärsskytte, "skyttesimulator". och barnens rutschkana liksom en utställning av äldre redskap på andra våningen och en serie betraktelser kring livet förr som vi kallat "Emil berättar". Dessutom kan man köpa rökt viltkött.

Lunch - Frederick Åberg från Stampens Kvarn kommer att finnas på plats med sin Food Truck. Här kommer att serveras mat med stark ekologisk och lokal förankring.

Lunchen serveras mellan kl 12.00—14.00.

Fågelås Hembygdsförening

kommer att finna på plats under dagen. De kommer att delta i den historiska vandringen på tema **Finlands sak är vår** och **Masugnen och vattenvägarnas betydelse**. Dessutom kommer de att visa en **klyv för gengasbränsle** tillverkad i Fågelås i drift.

En vandring i Almnäs historia

i ett lite nytt format med medverkan av Fågelås Hembygdsförening startar framför **Stora Huset**. Vi brukar få låna Hjo-tåget vilket kan underlätta för den som hellre sitter och vandrar.

Vandringarna börjar kl 10.30 och 14.30

Blomrace

Kl 14.00 blir det Blomrace vid Kontorsbron mellan Gula magasinet och Handelsboden. Deltagarna får vika varsin origamiblomma och märka den med ett nummer. Sedan släpper vi dem från bron ned i vattnet så får vi se vems blomma som först kommer ned till stämman. Anmäl dig på listan utanför Handelsboden.

Slakthuset

Måns Lindell och Ola Broberg från Vätternvårdsförbundet & Länsstyrelsen i Jönköpings län finns i Slakthuset. De har mycket att berätta om Vättern, och vad som är aktuellt kring Vättern. Akta er för kräftorna!

KRAV

KRAV-märket är Sveriges mest kända miljömärkning för mat, uppbyggd på ekologisk grund med särskilt höga krav på djuromsorg, hälsa, socialt ansvar och klimatpåverkan. Almnäs är sedan 18 år tillbaka anslutet till KRAV och den 14 augusti finns de på plats **ovanpå Ysteriet** för att berätta mer om sin verksamhet och vad man vill åstadkomma.

Almnäs i korta drag

Almnäs nämns för första gången i ett pärmebrev till den Äldre Västgöotalagen och hörde från medeltid fram till 1527 till Alvastra kloster. Därefter tog Kronan över och från 1587 fram till 1915 har Almnäs ägts av en rad adelsätter bland vilka kan nämnas bla Bielke, Sparre, Posse, Stackelberg och Dickson. Sedan 1915 ägs Almnäs av familjen Berglund.

Huvudbyggnaden uppfördes av Wolther Reinhold Stackelberg sannolikt från 1766 och ett antal år framåt. Olika uppgifter om byggnadsår förekommer men det är denna som förefaller mest trovärdig. Arkitekt och byggmästare är okända.

Kulturbyggnaderna i övrigt är i huvudsak tillkomna efter det att det s.k. Stora Huset byggdes under familjerna Stackelbergs, Sparres samt Dicksons tid.

Almnäs totala areal är 3 581 hektar, varav 1 985 hektar skog, 1031 hektar åker och beten, 250 hektar övrig mark samt 315 hektar vatten. Hela jordbruket är KRAV-certifierat och skogsbruket har FSC-certifiering. Vi har ca 800 nötkreatur varav 375 mjölkkor och resten ungnöt.

Almnäs Bruk AB som äger och brukar Almnäs har 2 dotterbolag, Almnäs Elhandel AB samt Coala AB. Under 2014 omsatte koncernen 63 mkr. Allt som allt är vi 26 anställda + några ungdomar om sommaren.

Coala AB är ett dotterbolag till Almnäs Bruk AB som arbetar med tillverkning/import av elprodukter. Tyngdpunkten ligger inom energibesparing av belysning.

Våra produkter:

Skymningsreläer, belastningsvakter, fördelningsplintar samt "Power Reduction" som är till för att spara energi i gatubelysning.

Läs mer om oss på www.coala.se.

Våra kunder är armaturtillverkare, elgrossister, elinstallatörer,

Vägverket, kommunala energiverk, industrier m.fl. I nuläget säljer vi elprodukterna i Norden och Baltikum.

Ni kan nå oss på 0503-161 80, info@coala.se.

Skogen

Almnäs skogsareal uppgår till ca 2000 ha produktiv mark. Den är uppdelad i sju skiften, där den större delen, ca 1800 ha, hänger samman med jordbruksmarken och bildar ett betydande område, en stor del av hela Norra Fågelås faktiskt.

Förutom att sköta den egna skogen bedriver vi också virkeshandel. Vi levererar virket direkt till industrin; både sågverk & pappersbruk. Denna del av Almnäs sysselsätter ca 10 personer, varav de flesta är egna entreprenörer. Vi köper skog och skogsprodukter i hela Skaraborg, men främst i närområdet, ca 3 mils radie runt Almnäs. På senare år har även flisen vuxit i betydelse som i huvudsak levereras till värmeverket i Hjo. Sedan några år tillbaka förvaltar vi även skogsfastigheter på uppdrag av markägaren.

Vi åtar oss också röjning och planteringsuppdrag. Då vi har en kylcontainer uppställd på gården har vi alltid fräscha plantor att erbjuda.

Nu är ju skogen mycket mer än träd. Här finns många vackra vandringsvägar och dessutom erbjuder den god jakt på främst älg, hjort och rådjur. Numera har vi även en hel del vildsvin på Almnäs vilket får uppfattas som en blandad välsignelse.

Är du intresserad av Almnäs skog och virkeshandel, slå en signal till skogsförvaltarna Per Hulmarker, 070-372 17 69 eller Simon Bylund, 070 685 40 14

Växtodling, underhåll

maskiner och byggnader.

Almnäs är ett ekologiskt lantbruk vilket innebär att vi inte använder konstgödsel, kemiska bekämpningsmedel eller kemiskt betat utsäde. Det innebär också att man på många andra sätt försöker samspela med naturen, tex inte putsa vägkanter och åkerkanter för tidigt vilket gynnar både fåglar djur och insekter som alla behöver orörda barnkamrar. Vi försöker även att på många andra sätt gynna insekter vilka man har stor nytta av.

I huvudsak odlas foder till Almnäs djur, såsom gräs till bete och ensilage, olika sädeslag, bönor och lupin till kraftfoder.

Vi odlar även raps som vi säljer för att den sedan ska bli bland annat matolja. Dessutom odlar vi lite spelt, råg och vete, som vi maler till mjöl för att sedan sälja på Almnäs tex betessläpp, 14 aug och julmarknad.

En stor del av vår tid går även åt till att reparera och underhålla alla våra byggnader och maskiner.

Om det finns frågor om vår odling eller naturvård, vänd er med förtroende till mig.

Björn Esplund Mobil: 070 567 2003 Mail: be@almnas.com

Vad händer på Almnäs under året?

I början av maj **släpper vi korna på bete**. Det brukar komma hundratals barn i gula skyddsvästar som jublar och pekar när korna kommer springande. Allra bäst är det när någon av tjurarna kommer. När korna väl är släppta får alla mjölk och bulle och sedan kan barnen leka med kalvarna och klättra i traktorer och andra maskiner.

Sedan många år tillbaka arrangerar Fågelås Hembygdsförening **midsommarfest** på Almnäs. Det är musik och dans kring midsommarstången och glada kransbeprydda människor som sitter i gräset och äter sin medhavda picnic. Många utflyttade "Almenäsare" har som tradition att komma tillbaka just den dagen och till vår glädje har fler och fler människor lite varstans ifrån hittat hit.

Till **julmarknaden** i Salpeterladan, som alltid inträffar andra advent i december, bjuds i första hand lokala producenter in. Fågelås julmarknadsförening organiserar marknaden och det brukar krävas en mindre grandunge vart år för allt ris som ska pryda stolpar och bjälkar. Mitt i byggnaden ställs flera bord upp med halmbalar runt, så att man kan sitta och äta våfflor och prata med bekanta. Att köpa finns det varor av alla de slag, själva säljer vi vår ost och vårt mjöl och Almnäs jaktlag säljer rökt viltkött!

Pingsten har av tradition varit en stor **konsthelg** i Hjo med omnejd. Antalet utställare tycks växa för vart år och det är många som gjort det till en tradition att resa runt och titta i pingsthelgen. Här på Almnäs håller ett gäng till i Salpeterladan och i Gula magasinet. Vi tycker att det är ett trevligt sätt att använda kulturbyggnaderna på, det blir liv och rörelse med alla besökare som går runt och kikar.

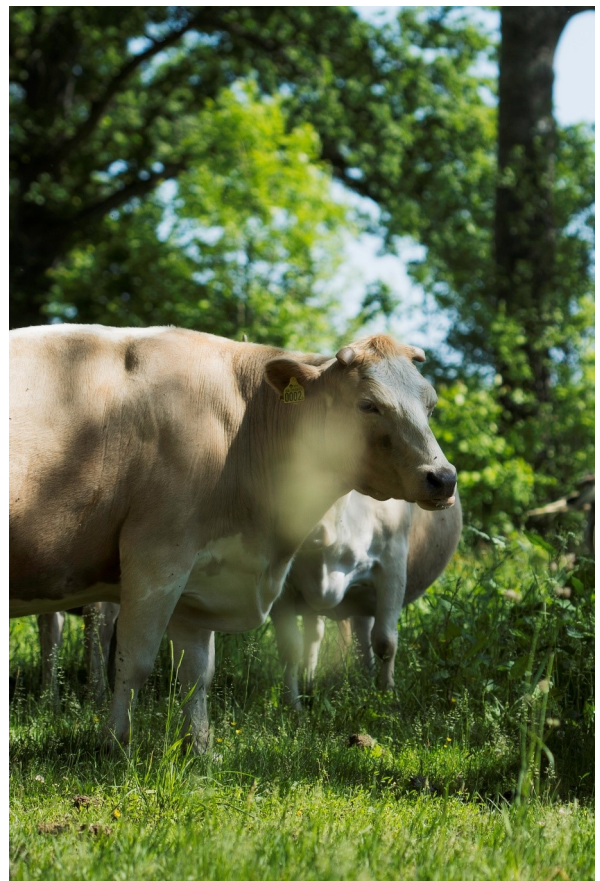
Sjöbolet

På Almnäs har det nog alltid funnits kor. I alla fall vet vi att det på 1680 års karta över gården finns en ladugård inritad.

Allt snurrar kring kon hos oss. Det är hon som gör att gården i sig, att det är liv och rörelse och att vi har ett öppet och varierat landskap med åker, beten och skogsdungar. Hon ska ha foder och vatten och skydd och i gengäld ger hon oss den mjölk vi använder för att göra våra ostar.

Att driva en mjölkgård ekologiskt innebär att man har ambitionen att djuren ska kunna följa sitt naturliga beteende så mycket som möjligt, att röra sig, äta och vila på ett sätt som är naturligt för dem. Därför ska man hålla utkik efter kor som ligger stilla och tuggar (idisslar) och betraktar omvärlden med upphöjt lugn. Då är allt bra.

Kom och besök oss i Sjöbolets ladugård så berättar vi mer om våra djur och om vårt ekologiska jordbruk!

Ysteriet

Vår dröm är att göra några av världens mest älskade ostar. Därför arbetar vi bara med vår egen ekologiska mjölk från våra egna kor som vi har utfodrat med det vi själva skördat från egna åkrar och beten. Vi standardiserar inte mjölkens fett och protein utan välkomnar att ostarnas karaktär varierar med säsongen. Och med hjälp av våra ostar berättar vi om Almnäs snart 800-åriga historia och våra förhoppningar inför framtiden.

Wrångebäckskosten är Sveriges äldsta registrerade ostvarumärke och den brukar kallas föregångaren till den svenska herrgårdskosten.

Almnäs Tegel är en hårdpressad ost av kontinental typ. Barnafötterna som pressats in på ovansidan berättar historien om vår flerhundraåriga tillverkning av tegel.

Anno 1225 görs i en korg flätad av sälg såsom den skulle kunna ha gjorts på medeltiden. Ytan på denna ost är "vildblommande", dvs. den präglas helt av de lokala bakterie- och jästkulturer som finns på den plats där osten mognar.

Almnäs 1 Liter som är en grynpipeg ost uppkallad efter en mjölkpollett som förr användes när man skulle köpa mjölk i ladugården.

Våra ostar säljs till restauranger och till ostbutiker med manuella ostdiskar bla i Stockholm, Göteborg, Jönköping, Skövde. Vi exporterar även till ett antal europeiska länder samt till USA. Lokalt hittar man vår ost hos Känsla Café & Brasserie i Hamnbacken i Hjo.

